

te, & ordinante unitates: sic est vnum per se rationis: quod non tollit, vt sit obiectum scientiæ realis, sicut Logica est scientia realis: licet agat de ente rationis.

Contra: quia hæc solutio Aristoteli aduersatur, qui textu Metaphy. text. 2. scientias reales ex parte obiecti, in Physicam, Metaphysicam, & Mathematicam diuisit: sed sub Mathematica continetur Arithmetica: ergo numerus, qui est eius obiectum, debet esse vnum per se reale.

Præterea: nullo intellectu considerante, decem homines formalissime sunt decem: ergo intellectus numerans nihil ponit in illis: sed tantum cognoscit eos esse decem: ergo talis numerus formalis est in ipsis rebus.

4. Conclus.

Dicendum quartò. Numerus prædicamentalis est entitas absoluta realiter ab unitatibus distincta: hæc est Doctoris locis citatis: & probatur primo. Illa distinguuntur realiter, quorū vnum potest esse, alio non remanente: sed corrupto numero remanent unitates: ergo inter illas, & numerum, realis distinctio intercedit: minor experientia constat: sunt verbi gratia quatuor guttæ aquæ separatæ; tunc dicuntur quatuor quaternitate prædicamentali: cōiunguntur ergo adinuicem; tunc non dicuntur quatuor tali quaternitate: in quo casu corrumpitur numerus; & non unitates: ergo numerus ille realiter à talibus unitatibus distinguitur.

Secundò, omne accidens distinguitur realiter à suo subiecto: sed numerus est accidens; & unitates sunt eius subiectum: ergo realiter distinguitur ab illis.

Dices: illa, quæ realiter distinguuntur, possunt per Dei potentiam separari: dum modo nõ sit dependentia essentialis, vel identitas realis inter ea, sed numerus non est idem realiter, per conclusionem, nec ab illis essentialiter dependet: ergo ab inuicem separari possunt, sed hoc implicat: implicatorium enim est, dari numerum ternarium, qui non sit aliquarum unitatum numerus: & etiam implicat dari tres unitates à parte rei; quin sint tres: ergo aliquo ternario sunt tres: & de illo vltimo inquiram vsque in infinitum, vel dabitur numerus, qui ab unitatibus realiter non distinguitur, & si ille non distinguitur: ergo nullus: ergo, &c.

Respondeo: concedendo intentum primi syllogismi: nego tamen esse implicationem, & impossibile: imò Deo concedendum est posse omne accidens absolutum independens à subiecto, ab ipso subiecto separare: vt optime docet Doctor in quarto distinct. 12. quæst. secunda, & cum numerus sit accidens absolutum per se existens, optime poterit per Dei potentiam ab unitatibus separari: & tunc talis numerus separatus erit aptus ad numerandum illa, à quibus separatus fuit: & illa dicentur fundamentaliter numerate, seu formaliter: numero tamen transcendentali.

Vlt. concl.

Dicendum vltimo. Forma specifica in quolibet numero est eius quidditas in abstracto sumpta; vt ternitas in ternario: & unitas, à qua vnus dicitur, est passio, quæ ab ipsa essentia pul-

lulatur: sicut essentia hominis est humanitas: & unitas, à qua dicitur vnus, est passio, quæ ab ipsa humanitate, quatenus tale ens est, dimanat. Hæc est Doctor. vbi supra, & probatur: ab omni ente reali, in quantum tale, dimanat unitas, à qua denominatur vnum: sed quilibet numerus est ens reale: ergo ab illo dimanat unitas, à qua vnus denominatur, quæ unitas, cum non sit prædicamentalis, sed transcendentalis, non facit numerum, licet unitatibus continuorum addatur: unitas enim, vt multitudinem componat, debet esse prædicamentalis, quæritatiua, & eiusdem rationis.

Ad auctoritatem Aristotel. pro prima opinione adductam respondeo: quod numerus numeratus dependet ab intellectu numerante: non vero numerus formalis, vt est à parte rei; de primo loquitur Aristot. vel si loquatur de secundo; debet intelligi, non quod ille in sua entitate ab intellectu dependeat, sed in ratione mensuræ actualis, qua intellectus utitur, ad actualiter numerandum.

Ad argumenta secundæ sententiæ: ad primum, & ad auctoritates Aristotel. dico: quod intelliguntur de numero pro materiali, quatenus est subiectum discretionis. Vel quod intelliguntur de numero composito, ex subiecto, & ex ipsa discretione: sed tunc nihil contra nos, qui ponimus numerum esse vnā formam realem, positiuam, & per se vnā, in illis unitatibus, vt in proprio subiecto ad æquato subiectarum, quæ discretiua forma ponitur in rerum natura per actionem Metaphysicam ipsorum continuorum: positus enim ab aliquo agente decem quantis in rerum natura, statim ab illis resultat discretio denaria, quæ est vna per se forma, non Physicæ, sed Metaphysicæ, composita, realis, & ab ipsis realiter distincta.

Ad secundum nego minorem: nam licet quælibet unitas secundum se considerata sit per se fundamentaliter ab alia discreta, ac distincta, nulloque communi termino copulata alijs; tamen, vt quælibet est inadæquatum subiectum numeri, & concurret ad constituendum vnum adæquatum; aliter se habent omnes: nam quælibet in tali toto induit rationem partis respectu aliarum: & vltra denominatur formaliter discreta, & numerata, quod antea non habebat.

Ad tertium nego minorem: nam septimo lapide addito sex priores mutantur de subiecto ad æquato senarij ad esse subiectum inadæquatum septenarij: & ita amittunt formam realem, quam antea habebant: est enim illa vltima unitas adueniens, veluti vltima dispositio subiecti, ad introducendam formam numeri, qua posita, ponitur forma, & qua ablata, aufertur: nam accidentia ita à subiectis naturaliter dependent, vt ad illorum variationem variantur: quod maxime est verum de numero: vt not. 2. diximus.

Ad quartū patet ex dictis: nam hoc est propriū numeri esse in pluribus subiectis inadæquatis, tanquam in vno adæquato.

Ad quintū distinguo se quællam: ex duobus binarijs resultat numerus prædicamentalis: ne-

Ad argu. 1. Sentent.

Ad primū. pro 2. sent.

Ad secundū.

Ad tertiu.

Ad quartū.

Ad quintū.

go sequellam: numerus transcendentalis: concedo, sed talis numerus non est vnum per se discretum de quo loquimur: sed vnā per aggregationem: sicut de qualibet multitudine dicimus. Vel dicitur: quod ex duobus binarijs non resultat tertius binarius: sed ipse binarius, quo numeramus res aliorum prædicamentorum, est ratio numerandi se ipsum: & ipse materialiter sumptus est numeratus à se ipso pro formali capto: sicut quantitas à se ipsa est extensa.

Ad sextum

Ad sextum nego antecedens: nam unitas prædicamentalis est aliquid positiuum: & ita ex ipsa, & in ipsa, discretio positiuā resultat, & subiectari potest.

Ad fundam. 3. Sentent.

Ad primum fundamentum tertie sententiæ dico: quod procedit ex falsa imaginatione: existimat enim unitates esse partes numeri formalis, & ipsum numerum ex illis, veluti ex materia, & forma, componi; quod falsum est: cum tantum sint numeri subiectum: vt diximus.

Ad secundū.

Ad secundum patet ex solutione ad tertium pro secunda sententiā: nam illa unitas vltima est veluti vltima dispositio ex parte subiecti recipientis formam numeri: & ideo solum materialiter subiectiue dicitur concurrere ad numeri constitutionem, non vero formaliter quidditatiue. Quare illa maior est absolute falsa: vt patet in termino respectu relationis: quo positus, ponitur & quo ablato, aufertur; & tamen non est de essentia relationis: & per hoc ad tertium fit satis.

ARTIC. III.

An oratio sit vera species quantitatis discreta?

1. Sentent.

ORATIONEM nullo modo esse quantitatem nec in ratione extensionis, nec in ratione mensuræ, tenent Fonseca, & Suarez, & alij Artic. præcedente citati, qui hoc de numero negantes, consequenter idem de Oratione affirmant: quæ quidem sententiā argumentis à Doctore factis probari potest: & præterea probatur: tūm ex Arist. qui quinto Metaphys. com. 8. Orationem inter species huius Prædicamenti non numerauit: tūm ex Doct. hic, s. ad secundum quæsitum, dicente: partes orationis ad nullum communem terminum copulantur: quælibet enim syllaba est ab alia diuisa: ergo sentit Doctor syllabam esse partem orationis: sed ex syllabis tantum vnum per aggregationem conflat: ergo tale est oratio: ergo, &c. tūm etiam, quia concentus, & modulatio vocum, in quo Oratio consistit, est ens rationis, ex hominum beneplacito dependens: ergo.

2. Sentent.

Secunda sententiā affirmat, Orationem esse quantitatem proprie in ratione mensuræ: non tamen in ratione extensionis: ita D. Thom. Opuscul. 48. cap. 2. & secundo de Anima lect. 18. Flandria, & Araujo quinto Metaph. Caietanus, & Soto cap. de Quantitate, & probatur: quia spe-

Argumen.

cies quantitatis, in ratione extensionis, nequit constitui nisi per specialem extensionem, siue magnitudinem: propterea enim locus, & tempus, nõ sunt species quantitatis in ratione extensionis: quia nec locus habet distinctam extensionem à superficie corporis ambientis, neque tempus gaudet propria extensione: sed per extensionem sui subiecti, secundario; & per accidens, extenditur: sed in oratione; cum sit motus quiddam, nulla specialis extensio reperitur: cum nullus motus propria afficiatur quantitate: sed per quantitatem sui subiecti, secundario; & per accidens, extendatur: igitur oratio nequit esse species quantitatis in ratione extensionis.

3. Sentent. Doctoris.

Tertia sententiā est Doctoris in præsentia asserens orationem tam quoad extensionem, quàm quoad mensuram, esse veram speciem quantitatis discretæ: pro qua notandum primo: quod oratio multipliciter accipitur: primo à Theologis: & est eleuatio mentis in Deum. Secundo sumitur pro quacunque locutione exteriori significatiua, siue sit complexa, siue incomplexa: & vti sic adhuc est multiplex alia Grammatica, alia Logica, alia Poetica: & alia Rhetorica, quæ proprie orationis nomen sibi usurpat: ideo Ars oratoria dicitur: & de istis omnibus orationibus non agimus in præsentia: cū vt sic, sint entia rationis, nec etiam loquimur de mentalibus, & scriptis, illis correspondentibus: quia istæ sunt entia permanentis: & ille sunt quantitatis expertes. Tandem sumitur oratio pro quadam discretione pluribus vocibus successiue prolatis adueniente: quæ proprie concentus, vocum Harmonia, & numerus sonorus appellatur. Vnde sicut numerus potest, vel secundum se, vel prout in materia intelligibili, considerari: & primo modo ad Metaphysicum spectat: & secundo modo est Arithmetice obiectum: sic oratio secundum se considerata ad Metaphysicum pertinet: & de illa, vt sic, Aristoteles in hoc cap. agit: si vero sumatur, prout in numeris fundatur, tunc est obiectum Musicae, ad quam omnes concentus sonorum illitteratorum, & cuiusvis instrumenti musici, redduntur: & de oratione, seu concentu vocum, inquirimus in præsentia: an sit quantitas discreta proprie, & vere.

1. Notan.

2. Notan.

Secundo notandum: quod ad formationem vocis, quæ est orationis subiectum, multa requiruntur (omitto nouem instrumenta hoc distincto contenta: Instrumenta nouem sunt: guttur; lingua, palatum, & quatuor dentes, & duo labia simul. Vbi in gutture intelligitur Pulmo, & Arteria vocalis.) Requiritur enim primo aer per Arteriam ad Pulmonem delatus; cuius aeris percussione facta, à lingua contra palatum, causatur vox. Requiritur secundo, ipsa aeris attractio per Arteriam ad Pulmonem; & ipsius reuerberatio, percussio, seu motio actiua: attractio deseruit, vt aer refrigeret Pulmonem, in quo est maximus calor propter intimam conjunctionem ad cor, quod est principium caloris: & ita, Pulmone refrigerato refrigeratur cor: ideo enim dicitur flauellum cordis: reuerberatio; percussio, & motio actiua, est actio causatiua, cuius terminus est percussio passiva.

ua, seu ipsa vox: & talis motio mensuratur duratione, seu tempore intrinseco, quod dilatio; seu pro longatio vocis; & illius mensura, brevis, seu longa, dicitur. Itaque breuiter dicendum: quod anima est causa principalis vocis; Pulmo, minus principalis; Arteria vocalis est veluti causa formalis; percussio aeris est actio; aer verberatus est subiectum; aer extrinsecus est medium, per quod ad auditum defertur; & etiam aqua potest dici medium; licet improprie.

Ex quibus omnibus manifestum est, quod aer pertinet ad Prædicamentum substantiæ: vox ad Prædicamentum qualitatis: motio actiua ad Prædicamentum relationis: Duratio, seu pro longatio, vel pertinet ad Prædicamentum, Quando, vel ad idem Prædicamentum, ad quod pertinet motio, tam actiua, quam passiua. Vnde cum hæc omnia non sint, nisi prærequisita ad orationem, sequitur, quod oratio est aliud ab illis: licet omnia ad illam prærequirantur.

3. Nota.

Tertio notandum: quod sicut multitudo cōtinuorum est subiectum discretionis, quæ est numerus: ita etiam multitudo vocum, sonorum, seu syllabarum, est subiectum cōcentus, seu numeri sonori: in hoc enim cōueniunt. Differunt tamē: nam multitudo, & subiectum numeri, est permanens regulariter loquendo: multitudo vero, in qua subieciatur oratio, est successiua: siue sit ipse aer verberatus, qui dicitur subiectum remotum, siue mobile, siue sit ipsa syllaba, seu alius quicūq; sonus illitteratus, qui dicitur subiectum proximum. Vnde cum omnis motus tempore mensuratur; omnis motio vocis etiam tempore mensuratur: & cum talis mensura sit quædam extensio, qua ipsa vox prolongatur, & corripitur, seu abreuiatur: idē vox, seu syllaba, dicitur longa, & breuis: longa, si in sui prolatione duo spacia, seu tempora, consumat: breuis autem, si vnicum tantum spacium, seu tempus, consumere dicatur: quæ longitudo, & breuitas, in syllabis sunt conditiones requisitæ, & veluti vltimæ dispositiones in subiecto; vt talis, vel talis cōcentus in vocibus resultet. Differunt etiam secundo: quia in subiecto numeri non requiritur necessario prius, aut posterius: at vero in subiecto orationis hoc necessario requiritur; ratione temporis, & motus, quæ ad illam prærequirantur.

1. Corol.

Ex quibus, quid sit oratio, colligitur: est enim oratio discretio, seu forma discretiua, apta multitudinem vocum, seu sonorum, discernere, & mensurare, ac harmonicos, & sonoros, reddere: quæ definitio, ex illis, quæ de numero dicta manent, constat, & explicatur.

2. Corol.

Secundo, apparet: quomodo oratio non sit ipsa vox prolata: quia hæc est qualitas; nec est motus, aut duratio ipsius motus vocis: nec est mensura longitudinis, aut breuitatis: quia hæc sunt accidentia continua; sicut & tempus, ad quod sequuntur: nec denique est mensura pedum carmina componentium: vt sunt Dactylus, & Spondæus: nam talis mensura est ens rationis, cum fundetur in vocibus; prout sunt significatiuæ: musa enim, in nominatiuo, est pes choræus ex vna longa, & ex alia breui constans: & in

ablatio est Spondæus constans ex duobus longis: & tamen sonus est idē. Bene verum est tamen, quod plerumque talis Poëtica mensura fundatur (eo modo, quo entia rationis fundari dicuntur) in longitudine, & breuitate syllabarum, & in earum accentibus; acuto, scilicet, & graui; ac in spūta, tenore, & tempore vocum: sicut & ipsa oratio musica: quare perfectus Musicus debet esse Poeta: & e contra.

1. Conclusio.

Dicendum primo. Oratio realis, de qua hic Arist. agit, est idē, quod obiectum Musicæ, prout secundum suam quidditatem consideratur. Hæc sic ostendo: intentum Arist. in his Prædicamentis est omnium rerum quidditates ad certum numerum redigere: vt supra diximus: ergo de obiecto Musicæ debuit in his Prædicamentis agere non in alio, nisi in hoc; cum illud sit quæritas discretæ: ergo de illo in hoc Prædicamento egit, sed secundum ipsum omnis quantitas discretæ est, vel numerus, vel oratio: ergo, cum obiectum Musicæ non sit numerus, erit oratio.

Secundo, obiectum Musicæ, & obiectum Arithmeticæ, ad idem pertinent Prædicamentum, prout secundum suas quidditates considerantur: quia secundum omnes, sunt quantitates discretæ: sed Arist. agit in hoc Prædicamento de numero, qui est obiectum Arithmeticæ: ergo oratio, de qua hic agit, tanquam numero opposita, erit numerus honoris, qui est Musicæ obiectum. Vel dicatur mihi, in quo Prædicamento tale obiectum collocari potest, & fuit ab Aristotele collocatum?

2. Conclusio.

Dicendum secundo. Oratio est verè, proprie, ac formaliter, quantitas discretæ, & vnum per se, reale, absolutum, ex genere, & ex differentia constans. Hæc est Doctoris in præsentia, & ex Articulo præcedente patet: nam discretio hæc per discretionem subiecti innotescit: sed partes huius subiecti, do, mi, nus, non copulantur termino communi: ergo nec partes discretionis sibi correspondentes: ergo talis discretio est per se quantitas discretæ: ac per consequens vnum per se reale absolutum.

3. Conclusio.

Dicendum tertio. Numerus, & Oratio sunt duæ species subalterne quantitates discretæ; & ipsa quantitas discretæ in communi, vt continet opponitur, est verum genus, respectu illarum, & respectu quantitates in communi vera species subalterna. Hæc est Doctoris in præsentia, & questione præcedente, contra omnes qui negant numerum, & orationem, esse per se quantitatem. Prima pars probatur, & explicatur: nam numerus diuiditur primo in Parem, & Imparem: & rursus Pares in Quaternarium, Senarium, Octonarium, & Duodenarium: & numerus Imparis in Ternarium, Quinarium, Nonenarium, quorum quilibet est species infima ab alia realiter distincta.

Similiter Oratio: alia est litterata, alia illitterata: prima tantum in vocibus humanis reperitur: & est multiplex secundum proportionem numerorum, penes quam venatur: nam in duodenario numero suis inferioribus comparato tota musica consonantia inuenitur: sicut enim comparando octo ad sex; & nonem ad duodecim; resul-

resultat inter illos proportio sexquitercia: ita in multitudine vocum, eadem comparatione facta, & coniuncta, resultat, seu fit, quædam consonantia, quæ dicitur, Dyatheseron: & sicut si nouem ad sex; & duodecim ad octo comparentur; resultat alia proportio, quæ sexquialtera appellatur: sic in numero vocum; si eodem modo comparentur, & coniungantur; alia consonantia causatur, distincta specie, quæ dicitur, Dyapente. Et sicut, si duodecim ad sex comparentur, resultat proportio dupla: sic, si in vocibus coniungantur; fit consonantia dicta, Dyapason. Ac denique, si nouem ad octo referantur; consurgit proportio sex qui octaua: sic in Musica fit alia concordantia, quæ dicitur tonus, & est mensura omnium sonorum musicalium, & inter omnes minima. Vide de hoc Boetium lib. 2. suæ Arithmeticæ cap. vltimo.

Oratio illitterata est multiplex iuxta multitudinem instrumentorum musicalium: vide illos in lib. de Proprietatibus rerum lib. 19. in fine: & per hæc patet prima pars conclusionis.

Secunda pars etiam constat ex dictis: si enim numerus, & oratio, sunt vera species quantitatis discretæ; ipsa quantitas discretæ necessario est illarum genus.

Tertia pars; quod, scilicet, quantitas discretæ sit species subalterna: immediate diuidens quantitatem in communi; probatur: nam Arist. diuidit in præsentia quantitatem in communi in continuam, & discretam: sed quantitas continua est vera species quantitatis: ergo & quantitas discretæ: probo consequentiam: hæc diuisio datur ab Arist. per duas rationes positiuas sibi oppositas; continuitatem, nempe, & discretionem: sed continuitas constituit veram speciem: ergo & discretio: vel si hæc non; nec etiam illa: vel diuisio non est sufficiens, propria, & realis: implicat enim diuisum aliquod diuidi proprie, & realiter; & vnum membrum diuidens esse proprie speciem; & non aliud.

Respondent Suarez disput. 41. sect. 1. ad argumenta, & Conimbric. in hoc cap. quæst. 2. quod Arist. numerauit quantitatem discretam inter species quantitatis: non quia in re habet veram vnitatem: sed quia in re habet suum modum extensionis, & multiplicationis.

Sed contra: quia aliud est habere partes exte- sas: aliud habere illas hoc, vel illo modo: quantitas discretæ in habendo partes extensas est vere quantitas: cum quantitas, vt sic, solum in extensione partium extra partes consistat: quod autem eas habeat, hoc, vel illo modo, maiori, vel minori vnitatem, non tollit ab illa rationem quantitatis: sed est veluti differentia, per quam a quantitate continua differt.

Præterea, ad hominem contra ipsum Suarez sic arguendum: nam omnia, quæ in Prædicamento collocantur, habent in rebus propriam, ac per se vnitatem (vt ipse ibidem fatetur) sed quantitas discretæ in Prædicamento ponitur; non solum logice, sed metaphysice; ergo secundum aliquem modum extensionis, & vnitatis per se, sufficientem eam in Prædicamento constituit. Tunc sic: sed quantitas discretæ, vt sic, secundum illum modum

non ponitur indirecte, & reductiue: nam tunc, vel reducitur ad ipsam quantitatem in communi: vel ad quantitatem continuam: vel ad aliam discretam: quod est impossibile: quia poni indirecte, vel reductiue, est poni, mediante alio: & si quantitas discretæ poneretur mediante alia discretæ; altera illarum superflueret. Si vero mediante quantitate continua: iam tunc esset quantitas continua: si autem mediante quantitate in communi: iam non esset membrum diuidens illius: quod est contra Arist. ergo necessario ponitur in Prædicamento directe: non vt indiuiduum; nec vt species infima: vt patet ex dictis: ergo vt species subalterna: & hoc a parte rei: ergo a parte rei est vera species subalterna, quantitatis.

Ad primam pro prima sententia.

Ad argumenta primæ sententiæ: ad primam & ad Arist. dico: quod Arist. sub numero comprehendit orationem: nam ibi sumit numerum pro quantitate discretæ absolute. Vel aliter: quia numerus est perfectior, & notior species oratione: ideo tantum illius meminit. Ad Doctorem dico: quod ibi sumit orationem pro materiali; quatenus est subiectum numeri: sicut de multitudine numerali diximus.

Ad secundam.

Ad secundum dicendum: quod oratio dependet ab intellectu, vt a disponente causæ orationis; & non vt a causâ ipsam efficientem: nam vt sic ab ipsis sonis longis, & breuibus causatur.

Ad argu. 2. sententiæ.

Ad argumentum secundæ sententiæ dico: quod minor est falsa: nam oratio non est motus: licet motum præsupponat: vt diximus. Maxime quia sententiâ illa secum pugnare videtur: quia implicatorium est; quod aliquid participet per se proprietatem alicuius; quin etiam per se eius essentiam participet: sed ratio mensuræ est proprietas quantitatis, & extensio est eius essentia: ergo impossibile videtur: quod oratio sit vera species mensuræ; & non sit vera species extensionis.

QVÆST. III.

An Aristot. sufficienter enumeret species quantitatis continuæ?

Continua vero, vt linea: superficies: & corpus: amplius autè præter hæc, tempus; & locus, cap. eod.

VAERITVR; An Arist. sufficienter enumeret species quantitatis? quod non videtur; per Arist. in 5. Metaph. tempus est quatum. Tex. com. 18. A a 5 tum